

Amb aquest títol s'inicien tot un seguit d'articles en els quals es vol fer un repàs de quina és la situació dels cereals en el context de la Unió Europea, el seu futur en un escenari cada vegada més competitiu, la reorientació per afrontar aquest nou escenari, així com les modificacions que s'han d'introduir en la política agrària comuna (PAC) per adaptar aquest sector productiu a un mercat cada vegada més liberalitzat i competitiu.

En aquest primer article farem una introducció sobre el passat i el present de la PAC.

- La PAC es va crear en una època en què Europa era deficitària en la majoria dels seus productes alimentaris. Els seus mecanismes es varen concebre en funció d'aquesta situació i van adreçar-se al manteniment del nivell de preus interiors i d'ingressos, ja fos mitjançant la intervenció i la protecció exterior, ja fos mitjançant ajudes variables a les indústries transformadores que utilitzessin com a matèria primera productes agraris comunitaris pagats al productor a un preu més alt que el preu mundial.
- Amb tot, aquest sistema ha posat de manifest greus defectes en el moment en què la Comunitat començà a ser excedentària en la major part dels seus productes agraris. Analitzem-ne breument uns quants:

Desequilibri oferta demanda

- Preus i garanties que proporcionaven els mecanismes d'intervenció i les ajudes variables van afavorir l'augment de producció a un ritme més gran que la capacitat d'absorció del mercat. Entre 1973 i 1988 el volum de producció agrària a la CE va augmentar d'un 2 %, mentre que el consum intern solament ho va

fer en un 0,5 %. El resultat de tot això fou una gran acumulació d'excedents, amb un pressupost l'any 1991, de 3.700 MECU.

Sistema productiu agressiu amb el medi ambient

- Intensificació dels mètodes de producció, amb els efectes negatius consegüents: on hi ha una producció intensiva s'explota abusivament la naturalesa, es contamina l'aigua i es degrada el sòl.

Inadequada distribució de recursos pressupostaris

- Si el manteniment de renda es basava, quasi exclusivament, en les garanties de preus, resultava clarament proporcional al volum de producció i, consegüentment, concentraven la majoria de les ajudes les explotacions més extenses i més intensives. En aquesta línia, era cert el principi que el 80 % de les ajudes que es concedien pel FEOGA anaven a parar al 20 % de les explotacions.

Estancament de la renda i disminució de la població activa agrària

- El poder adquisitiu dels agricultors va millorar molt poc entre el 1975 i 1989. En aquest mateix període de temps es produí una disminució de la població activa agrària de la CE en un 35 %.

Creixement espectacular de la despesa agrària

- La despesa agrària va créixer sense parar en aquests anys i amb un ritme força important. El 1975 el pressupost del FEOGA-Garantia era de 4.500 MECU, el 1980 va pujar als 11.300 MECU i el 1991, a 31.500 MECU.
- La comparació entre velocitat de creixement del pressupost comunitari, poc augment de la renda agrària i població activa agrària en retrocés ens indica que la PAC, tal com s'havia concebut al seu moment, no funciona, i per tant, no es poden assolir els objectius emmarcats com a política agrària dins del Tractat de Roma: garantir un nivell de vida equitatiu a la població agrària, estabilitzar mercats, assegurar al consumidor subministraments a preus raonables i reequilibrar les desigualtats estructurals i naturals entre les diferents regions de la CE.
- Ens trobarem, doncs, amb una CE on més de la meitat dels agricultors tenen cinquanta-cinc anys o més, diferències de rendes entre diferents estats membres, la tercera part dels agricultors ho

són a temps parcial, diferències significatives en la grandària mitjana de les explotacions entre estats membres (de 4 a 65 ha).

- A partir d'aquell moment s'inicien les reformes, amb la publicació, l'any 1985, del llibre verd de l'agricultura comunitària, i posteriorment el Consell Europeu va adoptar, l'any 1988, tot un conjunt de modificacions de les OCM de diferents sectors que perseguïen, en conjunt, fer baixar els preus quan la quantitat produïda superés uns determinats límits, incrementar la participació dels productors en el finançament de les despeses i reduir les garanties ofertes per la intervenció.
- El balanç d'aquestes reformes els anys 1988 i 1989 va ser positiu, ja que es van poder reduir les existències i la despesa presupostària. Amb tot, en certs sectors el desequilibri oferta/demanda es va tornar a fer patent, sobretot en el cas dels cereals, on els excedents van tornar a pujar molt ràpidament.
- I això, per què? Perquè la política d'estabilització de la producció i de la despesa mitjançant un dispositiu més o menys automàtic de reducció de preus i de garanties per damunt d'un cert límit de producció va topar amb una intensificació de la producció. Ens paguen menys per la producció; per tant, augmentarem aquesta fins a aconseguir el mateix nivell d'ingressos econòmics que abans.
- En aquestes condicions, la CE es plantejà una revisió més a fons de la seva política agrària, a fi d'evitar una successió de crisis cada vegada més greu, que podria amenaçar la supervivència d'aquesta i del sector implicat.